

EGYHÁZI, TANÜGYI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI, KOZMÜVELŐDESI, KOZGAZDÁSZATI, IPARÜGYI és ISMERETTERJESZTŐ HAVI KOZLÖNY.

ELŐFIZETÉSI DÍJ:

Egy évre 2 forint 20 kr.; vagy a fizet. cím. koth. papoknak 10 intentió eltegyre.

Megjelenik havonként egy alkalommal.

SZERKESZTŐSÉG:

Gy.-Ditróban, Csikmezőre, hova a lap szemlelmi részét illető küldemények intézendők.

Kéziratok nem adatkak vissza.

KIADÓHIVATAL:

Gy.-Ditróban, (könyvnyomda.) hova a lap megrendelése, előfizetése, a közlendő hirdetések, reklamatiók stb. küldendők.

Hirdetés-díj: 1 hasábos gar. sora 2 kr., s 30 kr. bélyegdíj.

XIII. LEO PÁPA ARANYMISEJE.

1837. decz. 31. — 1887. decz. 31.

Mióta Szt. Péter hajója, az anyaszentegyház, a világ zajgó tengerén a Szentlélek kegyelem-ereje által fenntartva, a valodi tudomány, műveltség és felvilágosodás tényében a népek millióit az ily partjára vezet: azóta mostanáig, soha sem tiltó Róma püspöke, a Pápa oly magasztos diadalmenpet, mint diésően uralkodó **XIII. Leo** — e három oktávás év első nagy napján, — mikor Isten kegyelméből az egész ker. világ rúka öröme közt 50 éves papi **arany miséjét** a legfőbb Pásztorának bemutatva.

Páratlan volt a diadal azért, mert náha oly sok ellensége van ma mindent a pápának, mígis a ker. hívők szeretetének és erős hitének sugarai áttörték a hitetlenség jégheleg kergén s Rómaig, a két ezer év viharjait diésően kiállott Szent Péter trónjág hatoltak, hogy az élető ténynek árjában körülvegyék és megvizsztatják a vatikáni ősz Galambot, ki Krisztus anyaszentegyházának hősis védelme miatt a sötétség fiaitól Szt. Péter trónján oly sokat szenved.

Két év óta kiszűllőült a ker. világ a pápai jubileumra s a nagy közszűllődésnek lett is olyan eredménye, melyhez hasonlót a világtörténelem alig tud felmutatni, — még a pápák boldog korából sem! A pápa volt, van és lesz mindig, — ha akarja, ha nem a gonosz világ — a legfőbb hatalom képviselője s a legnagyobb érdemes tisztelet tárgya. A pápát nem csak alttvaló hívei tisztelik, hanem önkéntelenül még ellenségei sem vonják s nem is vonhatják meg tőle a tiszteletet. És vajjon mit hi-

XIII. LEO PÁPA.

Arany-miséjének diadal-sünnepére.

nyit e rendkívüli vonzalom és ér. deklódés a Pápa iránt, melyet XIII. Leo jubileumakor még a pogány népek is — a világ minden részéről — mutattak? bizonyára azt, hogy a pápaság s a pápa a valodi civilizatio, valodi tudomány és bölcseségnek **Istentől kijelölt** központja, kitől mindenkinek tanulnia kell, kitől mindenki, — tévedés veszélye nélkül — hallgathat. Igen, a Pápa Krisztusnak, az Isten-Embernek, általa kijelölt képviselője a földön, kire a főhatalmat **Szt. Péter** apostol személyében átruházta o szavakkal: *„És én mondom neked, hogy te Péter vagy (azaz erős szikla) és e közsálon fogom építeni anyaszentegyhásomat, és a pokol kapui nem vesznek erőt rajta. És én neked adom a menynek országa kulcsait (a fő lelki hatalmat az egész egyházban). És a mit meg kötendesz a földön, meg lesz köté menyekben is; és a mit feloldandasz a földön, fel lesz oldva menyekben is.”* (Mat. XVI. f. 18—19. v.) Újból: *„Símón, Jónás fia! legeltesd az én hávanyomat, legeltesd az én juhaimat! (t. i. az egész anyaszentegyházat, a papokat és hívőket.)”* (Ján. ev. XXI. f. 16—17.)

Elismerte a világ kezdetül fogva a pápaság fontosságát; tudta ő jól azt mindig, hogy a pápaság erős szikla, melyet soha semmi támadás, üldözés, rágalom etc, etc. sine fine, meg nem dönthet — mert egy láthatlan, de mindig érezhető hatalom, a Szentlélek védi azt a világ végéig. (Mát. XVIII. f. 20. v. — János ev. XIV. f. 16—17.) Belátta tamításának észszerűségét és ma-

gaztosságát, azért lassan kivetkőzött a pogányságból és hitt a Pápa tanításának, hitt Krisztusnak. Időnként a *kevélyesség lelke* azonban támasztott villorokat, üldözéseket és szakadásokat az egyházban: az egyház hit gyermekei elvették, rágalmaztattak, gyaláztattak, eszofoltattak, kigunyoltattak; — két ezer év óta az egyház soknak volt kitéve s mégis dicsően áll: ellenségeink számtalan serege pedig elpusztult, csak a történelem emlékezik róluk.

Az anyaszentegyháznak és a Pápaságnak semmi sem árt-hat, két ezer év óta fényesen belizonyított tény ez! Ha az anyaszentegyház és pápaság üldöztetett: győzött türelem, kitartás és imával, ellenségeink pedig mérgezőkben megfojtódtak, elpusztultak. Szenvedett és üldöztetett az anyaszentegyház, szenvedett és üldöztetett a pápa, de a szenvedés és üldözés, Isten véghetetlen bölcsességének kifolyásából, csak azért volt maig mindig megengedve, hogy az Igazság fényes napja, annál tündöklőbbben ragyogjon fel a sötét gondolkodású elmék megvilágosítására.

XIII. Leo pápa jubileuma az anyaszentegyház diadal-tunépe, mert az egész világ két évi készülődés után fényesen hódolt a Pápának. Több pápa illt 50 éves papi jubileumot fényesen, nagyszertűen. — de úgy, mint XIII. Leo, egy sem. A többi jubiláns pápáknak hódoltak a hívek, de XIII. Leonak a hívek 350 millióján kívül hódoltak ellenségei is, letéve a fegyvert. A pápa diadal-tunépe, az anyaszentegyház diadal-tunépe. XIII. Leo öröme az egész ker. világ öröme. Gyenge a toll, hiányos a szó s tehetetlen az ész azon öröm kifejezésére, mely áthat minden becsülétes ker. hívőt Szent Atyánk nagy napján. 1887. decz. 31-én 50 évet töltött, Isten kegyelméből Krisztus Hely-tartója a magasas, de nehéz papi pályán, elérve azon a leg-magasabb méltóságot, mely e világon létezik. És midőn a pápa arany jubileumát üljük, lelki szemünk önkénytelenül is a jubiláló XIII. Leotól, végig pillant vissza a pápák 263 során Péterig, e szakadatlan lánczon, mely nemcsak az egyház, hanem a világ történelmében is áthúzódik. Örömmel szemléljük a jótéteményeket, melyek ezen lánczól minden ország és népre Péter-től — XIII. Leorig leszálltak és folyton szállnak. E jótétemények megszámlálhatatlanok! Könyvtárak vannak telveirva, hiteles és eredeti adatokkal támogatva a pápák áldásos működéséről. Ki volna képes azokat bár nagyjában is összegezni az „Igazság” szük keretében?

A pápáknak köszönhetik a népek legtöbb javukat, a kereszténységet. Az első hittérítő Sz. Péter, az első pápa volt. Utóai nagy buzgalommal folytatják művét, míg egy-egy az egy pásztor lesz!

A pápák az evangéliummal honosították meg a népek közt a jogot, a jogérzetet és jogtisztelést. A pápák az emberi jogoknak, vagy az ugynevezett alapjogoknak, mielőtt még valamilyen állam alkotmányba felvette volna, már rég védelmére keltek.

A pápák a rabszolgaság megszüntetésén csaknem ezer év óta fáradoztak már, mielőtt valamilyen államnak az észbe jutott volna.

A pápák vezették a népvándorlás barbár népeit a kereszténység melengető és felvilágosító napjához. Mi lett volna a pogány népekből, mi lett volna a világból, ha a pápák őket be nem vezetik Krisztus aklába: az anyaszentegyházba?

A pápáknak minden nép, minden nemzet sokat köszönhet minden tekintetben, de egy sem annyit, mint Magyarország.¹⁾

A pápa, II. Sylvester vette fel a magyar nemzetet Krisztus nyája közé, s számára ez által a nemzetek közt e drága hazát biztosította. A történelem, a mulékony idők eme tanja, azoknak, kik okhulni akarnak, életmestere, a hazug állításoknak felfedező, ezafelő, elítélő bírāja, a mivel utókor oktatója, fennen hirdeti, a mit nemzetünk évkönyveiben is olvasunk: mi magyarok a római szentszék megszámlálhatatlan jótéteményeivel lettünk elhalmozva.²⁾

A pápák a művészet és tudománynak mindig, kivétel nélkül — legnagyobb terjesztői, pártfogói és ápolói. A pápáknak a művészet és tudomány körül szerzett érdemeit elősorolni annyi, mint megszámlálni az ég csillagait, a föld porczeméit és a fej hajszálait. Az egész világ tudja és elismeri, hogy a pápák mentették meg az ó-classicus tudományt az enyészettől. Ha a pápák nem működtek volna mindig, de főleg a nagy alkotási középkorban. — melyet sok sötét elméjű és tudatlan fő sötétnek és tudatlannak szeret nevezni, mert nem ismeri a történelmet; — hát nem tudom honnan tanult volna s hol állna a mai tudományával henevező világ?!

Bármit mondjanak a pápaság ellen — írja Br. E. Öt (v. ö.) — egy bizonyos, és ez az, hogy az emberiséget az anyagi hatalom elnyomásától ő oltalmazta meg a középkorban. Ha veszedelem fenyegette a nemzeteket, csak a pápa emelte fel szavát és elvonultak a vész tellegek. Ha fejedelmek egyenletlenkedtek, a pápát választották békebírónak, s ő mindeniknek a békeség olajját nyújtja. Ha szenvedés nehezedett vagy esa-

1) M. Á. 1888. I. sz. v. cikk. Hangy Leo.

2) Em. Dr. Simon J. a pápáknak 1887. decz. 30-án adott hódoló föliratban.

3) Gondolatok 278. l.

TÁRCSA.

XIII. LEO PÁPÁNAK.

1888. jan. 1-én.

*M*egnyílt a menny! s leszállt elbájos!

Kezélbe Jézus . . . halog üldozat!

Szive szívedre forrt . . . azóta

Szent **Ötven év!** s mi szörnyű változat!

Akkor? szabad volt ifju szép edad,

S **most?** rablilánczol kell emelked . . .

De **ál** ez Isten-szív erőt, kegyet.

Oltára nyújt végygőzedelem!

Bár fáj szíved, bár sajg a mély seb,

Mit árulónak Judás-törvénnyel, —

Holott e sziv az ember-üléért

Mindig csak égi, tisztu tűzre gyűlt:

Jézus szive is bus volt, szomorú,

Mint Ő, Te is írítad a kelyhet . . .

E sziv oltáron oszlik a borá,

It földerül végygőzedelem!

Lerángaták király-tüzd!

A pápa trónnak három díszkört,

Sötét szívek rögön türezt!

S belüle kormányt fontak föld!

Jézus szíve is van kuszorú,

Ő érte kell türezt veszel . . .

De Szíve oltáron rész a borá.

It földerül végygőzedelem!

Jogar gyamant, — mit elraboltak, —

Keresztet ad rossz partitűt föld,

S megfosztani bítor kezekkel

Szent hirtokultól rissza nem rind:

Jézus szíve keresztjén damborult

S fosztott mezőn bukik hevernek . . .

Szive oltáron oszlik majd borá,

It földerül végygőzedelem!

Selgett szívedből lánghab ömlik

Atyás szívedhez égi tengere . . .

Ah, híz szíved az árulókért

Bűnünk felejte mindig hön vere;

S **most**, hogy ne unjta égi háború,

Mint Jézus, eszbe értök kegyelmet!

Szive oltáron oszlik a borá

It földerül végygőzedelem!

pás valamely népre, a pápa bő alamizsnával segítet a hajon. Nem történt világra szóló esemény, melyben a pápának orosz-lőrészre nem volna. A pápaság tehát Istennek őrszeme a földön. Sz. Pétertől — XIII. Leóig szakadatlan láncban. Nem illik ma foglalkozni azon alaptalan és semmit sem érő rágalommal, s a legvastagabb történelmi tudalanságból eredő vádakkal, melyekkel a pápaság és Krisztus ellenségei ékeletlenül előhozakodnak az anyaszentegyház és fejei ellen. Vessünk inkább néhány pillantást Róma felé s lássuk mily impozánsan folyt le a legnagyobb pápák legemlékezőbb utódjának, N. H. L. E. O. N. A. K. jubileuma. Ismeretes az I. olvasóink előtt, hogy az 1887. deez. hóban a világ minden népeit küldöttségileg jelentek meg a pápa előtt üdvözlésváltásokkal, hozva magokkal a legdrágább ajándékokat a vatikáni világkiállításra. A világ hadolói népeinek díszes sorából a magyar sem maradt el. Láttuk mult évi utolsó számunkban közölt római levélből a magyarok 180. századokának ünneplésére fogadtatott: deez. 23-án ehhez hasonló ment újból 230 tagból Dr. Hayn a F. L. kalocsai bíboros érsek vezetésével. Kiket hasonló kitüntetéssel deez. 29-én d. e. 12 órákor fogadtott a pápa. A magyarok kettős záradéklatra a magyar-örök díszösége s a lüthőségnek legfényesebb bizonyítéka. A pápa egész decemberben a hadolatok fogadásával volt elfoglalva: képezhetti, mily örömet okozott atyai szívének alatti való hűségének nyilvánítása. XIII. Leo 1857. deez. 31-én szenteltetett föl papnak s 1887. deez. 31. volt 50 éves pap, ekkor kellett volna aranymiséjét mondja, de, hogy a három októvás év első napját még szentebb tegye, azon mutatta be jubiléris sz. miséjét Annak. kinek kegyelméből e földön Helytartója lett.

Az impozans ünneplés oly remekül van leírva a jeles kath. „M. A. H. a nap ez évi 2-ik számában, hogy amúl pontosabban alig lehet leírni, azért szabadjon azt a következőkben közölni:

„O szentsége aranymiséje. Az örök város alapítása óta nagyon kevésszer volt olyan magasztos jeleneteknek tanúja, mint jan. 1-én kora délelőttől a déli órákig. 150.000 idegenül több tartozkodott Rómában akik kivétel nélkül az aranymise végett záradokoltak. Silvester estején az olasz katonaság és rendőrség már állást foglalt a Péter tere és a bazilika körül. A templom töképten és elbeszárkolt el volt zárva, s bejárás a Vatikán felől nyitított, ahol a pápai eszadőrség, nemesi gárda és svájci őrség az újév első percétől kezdve teljes számban végzett szolgálatot. Fél négykor reggel már oráni néptömeg tolongott a világ legnagyobb terén, amely között azonban egy meghívott sem volt található. Hat óra után sirn tömegekben a kocsik és magánfogatok behatoltak soránjutók a meg-

hívottak, a Vatikán bronzkapuja elé. A japán előmutatását a Vatikánba való belépésnél is követelték. Nyolcz óra után az összes meghívottak, számszerint 80 ezren már helyet foglaltak a bazilikában.

A szent Péter-templom a lehető legfényesebben volt földszíve, szőnyegek, selyem és bársonyszövetekkel, a melyeket arany-bordure szegélyezett. A gyertyák ezrei a bazilikának minden részét bevilágították. A konfessiók körül szövetekkel bevont emelvények voltak felállítva, a melyeken a bíbornoki kollégium, a diplomáciai kar, a pápa családja, a római főúrgaz világ, a meghívott előkelőségek, a különféle nemzeti küldöttségek stb. foglaltak helyet. Az emelvények akként voltak elhelyezve, hogy a konfessiót a kereszt-, a középhajóból, s a bazilika minden részéből szabadon lehetett látni.

Pontban fél tízkor vonult be ő szentsége sedia gestatoria) a templomba olyan kísérettel, amilyen csak a legünnepélyesebb alkalomkor szokott vele lenni, s a milyent Rómában nagyon ritkán láthattak 1870. előtt is. Bevonulása leírhatatlan jelenetek között történt meg. A világnak esaknem minden nemzete volt képviselve a bazilikában. Az osztatlan és legmelegebb lelkesedés nem nyilvánultatott volna erőteljesebben, mint ez alkalommal. A magyarok tömör sorokban lelkesülten öljeneztek, németek, fráneziák, angolok, spanyolok, lengyelek, csehek, románok, olaszok, portugálok, örmények, klímaik, japánok, chaldeusok, négerok, arabok stb. stb. nyelvöknek legelkesültebb kifejezéseivel éltették a pápát, és kívánták rá Isten áldását. Kendőlovgatás, a gesztusok minden neve, az örömyilvánítás minden váltaja kimerítetett. Felejthetetlen és leírhatatlan volt a jelenet és hadolat, amilyenben tejedelem még alig részesült. Világhatalom a pápaság, s ezt ünneplették unversalis, mindeneket meglaladó méltóságának megfelelőleg. A pápai katonaság alig tudta a sortalat föntartani. És ő szentsége könnyekig meghatva a földmúlástól reszkető kézzel osztotta az áldást, s vonult a lehető leglassabban a konfessió felé. Isten esodája, hogy e gyenge aggyasán össze nem roskadt ezen soha többé nem ismerhető pillanat hatása alatt.

Az „Eccce Sacerdos Magnus“ dallama és fűnségek szövege, s a páratlan precízió, amelyvel ezt a sixtusai kápolna énekesei előadták, a legnagyobb fokra emelték a meghatottságot.

Mintegy 15 bíbornok volt jelen, s a Rómában állandóan tartózkodók közül csak gr. Pecci Jozsef, a pápa testvérbátyja hiányzott, nehézz betegsége miatt. Háromszáznál több püspök

9. Földalatti sz. Péter apostol sírja fölött, hol csak a pápa misézik.

10. Harcszók.

S derűlni kezd már győzedelmeid!

Szélod, szeled, e tisztó égő fény

Felcsalató korunk borúját

S szeliden ég népműllök szelén;

Felcsalados ottárod felragyog;

S szél tönt megáll, szél jépeleked,

Eléd borulnak népek és honnyagok; —

Jéus szélén ül győzedelmeid!

E szeliden áldd meg szép hazánkat

Ottárod áragyón lején áldélelget;

*Hogy győzőn **Itéran** nemzedélen*

*E **Szél** a bün s a pénzhársány felett!*

Leo! Orosztány! szélod a kereszt,

Ez bátran éggy fölcserljed, —

Rá eméredül Jéus Szélod helyged;

S örök díszó lesz győzedelmeid!

..... S. J.

A mi vigasztalásunk 1888-ban.

Ismét a mulandóság éjelét egy újabb fátvól fűdö le, melyet az 1887-ik év szűmára. Ezzel a mult év által határolt életünkre is a mulandóság újabb éjjele borult, hogy a mi a miénk vala, az ne legyen többé.

És mi! Mi az idők Urának határtalan kegyelméből a mult lefátvolyozott gyászavatala fölött, ott állunk a számunkra még egyszer felvirradt új év hajnalán. — Ime, tehát Isten, ki a tudás határát kimérté és az emberek előtt a jövő fűnségek titkát elhűdte, életünk sűkjáját az idők tengerén tovább vezetí.

Díesőség és hála ezért neked nagy Isten, ki a lefolyt évben áldólag vezetted életünket és sorsunkat, ki a halál fűvalmától és a sír szélétől megvédelmezteél bennünket s kí föltíre állasz a retentő mulandóságnak.

Oh! mi a jövőben is feléd tekintünk, hozzád fordulunk, benned bíznk és reméllünk, — ne hagyj el nagy Istenünk! Tudjuk, te mondad magadról: „*Én vagyok a kezdet és a vég.*“ Te vagy az Alfa és Omega, változhatlan, örök és mindenható teremtetlen örök lény, ki mindent megváltoztathatsz. Te vagy, kinek lelke ott lebeg a rettenetes mulandóság, az iszonyú enyészet, a halál, a sír, az idők viharos tengeré, a nap ragyogó fényé, az éj sűtétlő homálya, a vizek hullámai, a harmat esopp, az ég villamos menykövei, a virág-kehely és esillagos ég fényes tábora fölött.

„Te vagy, kit a böles láng esze föl nem ér, esak titkon érző lelke olajtva sejt, kinek léte világít, mint az égő nap, kinek akarata ronthat és teremhet száz világot, s kinek harmatesepp és virágszál hirdeti nagy keze alkotását.“ Te vagy, a kibén éltük, vagyunk és mozzunk, a kí völtál mindig, vagy és léssz is mindig.

Neked legyen örök hála és tisztelet érte! Neked, ki a mult és a jövő határán állva, nézed a jövő és leviharzott száza-

pedig a világ minden részéből kitlön emelvényre foglalt állást. Végre megkezdődhetett a csendes szentmise, amelyet a kereszthajó és a főbejárat felé fordulva mondott el ő szentsége. A világ legelső énekkara énekelte Palestrína, Gounop és más világhírű mesterek műveit. Háromszáznál több tagból állott a zenekar, minden instrumentum volt képviselve, s a bazilika minden részében magasztos érelemre lelkesítette az áhítatot a zene és az énekkisérlet.

A mise végeztével ő szentsége a „Te Deum”-ot intonálta. Ekkor, valamint a mise több része alatt az örök város összes harangjai zúgtak. A „Te „Deum”-ot nyolczvezener hívő énekelte. A himnus befejezése után ő szentsége ismét a sedia gestatorianii foglalt helyet, s néhány pillanatnyi pihenés után fölemelkedett. Megtört alakja kiegyenesedett, arca átszellemült, s ég felé vetett szemekkel, kiterjesztett karokkal az áldás igéit mondta, amelyre az egybegyűltek feleltek a rezponzoriumokkal. Mikor a „Benedicat vos” stb. szavak hangzottak, könnyek áradtak a szeméből s a térdeplő gyűlekezet zokogott a meghatottságtól. A szállár-lelkű aggyastán erőteljes hangja átlátotta a lelkeket, könnyei pedig fokozták a keresztényi megindulást. Urbi et Orbi szólt a jubileumi áldás.

Gyöngye a szó, gyöngye a toll a meghatottság vízalására. Aki nem volt jelen, az el nem tudja képzelni a megindulásnak azon fokát amely elfogta és magával ragadta a zárandókat. S ez fokozódott még akkor, midőn a pápa a Vatikánba visszavonult, áldást osztogatva, fiárával fején, s kezében a tigrisgummal. Ismétlődtek az üdvözlések a világ minden nyelvén, a hőhódolatnyilvánítások riadó üdvözlőzótot képeztek. Karjaikat terjesztették a zárandókat a pápa felé, aki e diésőséget Istennek tulajdonítja.

Róma városa azon napot méltóan ünnepelte. A szó teljes értelmében túnye volt a Péterter, a Vatikán és az angyallúd környéke. 300,000 embernél több tolongott ott s térdelt le, mikor a pápa a templomban áldást adott. A város szépen tül volt díszítve, az ablakokban szőnyegek, virágok és a pápa arczképe voltak láthatók. A falakra pápai himnuszok voltak ragasztva; a katolikus lapok diszkiadásban jelentek meg s már reggeli 7 orakor egyetlen egy példány sem volt kapható.

Este pedig fényzőben uszott a város, a pápának — mint egyházfőnek s mint világi fejedelemnek — székhelye. Délután négy óráig tartott, míg a néptömeg elvonult a szt. Péter-téről: a bazilikából való kivonulás éppen harmadtól óráig vett igénybe.⁴

⁴) Főpápi, tanítói és királyi harnos arany jogar

Ő szentsége jan. 5-én, hasonló fénynyel, az olasz zárandókoknak is mondott olvasott szentmisét s 6-án remek beszéddel megnyitotta a vatikáni kiállítást. A 78 éves ősz, de fiatal erejű aggyastán farszótó ténykedése után is igen jól érezte magát s egészséges. Jan. 15-én szentté avatást is vezett. Az öröm hatása még tart. Bár engedné Isten, hogy a mai világ által is ünnepelte nagy tudós és bölcs pápa még sokáig éljen s diésően kormányozza anyaszentegyházát!

Bourdeaux J. O.

Szerkesztő és kiadói szó.

Lapunk jelen számával — Isten segedeleméből — 3-dik évfolyamába lépett. Hangzatos ígéretekkel nem tesszünk, hanem ígélet nélkül fogjuk megtenni mindent, hogy szaggódelemű pártfogónk tetszését kiérdemeljük s hazánk és nemzetünk, de kiválón Czikmegeje s a testvér székeley megéj egyházi, tanügyi, társadalmi, közmevelődési s gazdasági érdekeit minden örünkkel s odaadásteljes hűséggel szolgálhassuk a közjólét érdekében mindenre kiterjeszkülő lapunkkal, Czik-megeje ez egyetlői lapjával.

Bővebb programunk nem avánk, mivel jelen számmal beosztása lesz iragyalombk jövőre is, sőt ügykezező fogunk hoztatocsi mintig tartalmasabb lappal szolgálni.

Lapunk egyelőre havonta egyszer jelenik meg (minden hó 15—20-ka közt), de ha szűres és tömeges pártfogó mellett lehetővé válik: havonta kétszer, sőt több-ször is meg fog jelenni. —

Lapunkkal szolgálatot kívánunk tenni mindenkinek, miért is hazajafi pártolást kériünk és reménylünk.)*

Külföldi iragyanban nélkülő lap sok van ugyan, de olcsi keres; — lapunk feuntartásához áldozatnak alig nevezhető árát — hozzá járulhat mindenki, aki a nemzeti fejlődést és előhaladást hajlandó elősegíteni.

A mi lapunk előfizetési ára egy évre 2 tnt. 20 kr., (nagy: 10 intentio érváltozása s st. papapadg ré-azérvé.) Hirdetések a térfogat szerint — szintén a lehető legolcsóbb árért közzeltetnek.

^{*) E lap keltekezőknek, annak jövődelne egy országban volt számon, számolósámbat — mely hűvénly szűrésig mégis jóné számban közölni fogjuk.}

dokat, a mint lábaid elé borulnak aztán megsemmisülnek: ki anyi bajtól, anyi nyomortól, anyi vértől, anyi véstől, anyni haláltól óvat meg a torongó népeket és nemzeteket. Ki anyi oltalmat, vigasztalást, segélyt, támogatást, menedéket, kegyelmet és áldást nyújtottál a szenvedőknek, az üldözötteknek, elhagyottaknak, az árváknak az élet szenvedősei közt a halandóknak. Te nekeld hála, diésőségi és fisztelet mind-örökké, ki reménylünk valál a multhban és vigasztalásunk vagy a folyton előtünk tárva álló enyészeti és rettenetes mulandóság nemes szirtjén: ki örök világgosság vagy a nagy mulandóságban, mely elpusztít és felemésztt minden földi dolgot és enyészhetlen örök fényesség vagy a nagy enyészethen, melynek retenté áldozata lesz minden, a mi nem isteni.

Isteni világgosság, égi diéső fényesség, mely felvirradtál a betlehemi jászol fölött, a világ napjává létél Jézus Keresztje fölött, midőn a nap, a testté lett isteni Igéből kisugárzott (üldöklő fényességet nem bírván meg elhomályosodott, — légy ve zérünk ez új év mló hullámain is, melyek elnyelni sietnek.

E világgóság, e fényesség volt a tudomány és bölcseséget vezér-csillaga a lettül keresztény nagy századokban; ez volt „az emberiség kulturái haladásának füzoszlopa az értelmi tévedések pusztáján át.”

Isten bölcsesége Jézus Krisztusban kiáradt az emberiség fölé; az evangélium isteni fényében bevilágította a föld minden sarkait, a Világ-Oceán és tengerek minden hajjait: fölemelte a földporába alásüllyedt értelmet; meggyújtotta az elsötétült

keblekben a hit, remény és szeretet világát: a kevély ömerzetében határt nem ismerő érz vezetősillaga, az értelem napja, a szív tiltzengere, a felvert szenvedélyek leléttö zilhanya, Izrael öröme, Jeruzsálem vilámsága s a világ bölcsesége lett.

De Isten egész lényében és tulajdonságában örök és változhatatlan, ki ugyanaz ma, ki volt és lesz mindig. Légy mindez nekünk is az új évben!

Oh! mily kimondhatatlan vigasztalás és boldogító tudat ez örök néve, midőn egész életünk pillanatnyi álom, minden kimesünk és vagyunkunk hűség és pillanatnyi káprázat, minden esszességünk és tudományunk az isteni világgosság pillanatnyi felvilágása bennünk: midőn minden, de minden csak a pillanat tartósságát bírja, el mosolyog, aztán elenyészik. — Mert te Urunk örökké velünk vagy, nem eszűgedhetünk. Oh! mily vigasztaló a rettenetes mulandóság közepette, midőn a pokol minden hatalma keseredett harezban áll Isten táborával szemben, midőn a háború fekete réme Európa népei, nemzetei, fejedelméi békeje, trónjai és koronája körül olalkodik s mi tudjuk, hogy ott ül égi trónján a legfőbb Hadur, ki paranesol, int újjával a háborgó elemeknek és világlöke honol mindenek szívében, kinek trónzásnoalyát képezik a mlrt és jövő s ki tekintetének jóságával vezetí évezredekben át az általa alkotott lényeket legmagasabb ezéjajk felé. — A vigasztalás Istene hozzon hékét és szeretetet, a népeknek bölcseséget és igazságot a fejedelmeknek, hitet és alázatot a tudósoknak, vigaszt és oltalmat a szenvedőknek!

A kik nem kívánják megtartani lapunkat: **kérjük már e számat visszaküldeni; aki az 1-ös számat megtartja: azt tisztelettel kintadjuk előfizetőink sorába és lapunk többi számát is rendszeresen fogjuk küldeni becses nevére.**

Az előfizetési pénzeket február 10-éig kérjük beküldeni, hogy lapunk rendszeres szétküldése fenntartható ne szenvedjen. Az előfizetési pénzek behűlésére legelőszörűbb a postautalvány-lapok használata.

Az iróhadalommal foglalkozó, ügybarátokat tisztelettel kérjük föl: kegyeskedjenek lapunkat szellemi munkásságukkal is elősegíteni! Különösen Csiknagycs és a székhely megyék értelmiségét kérjük: szíveskedjenek a közelükben fölmerülő eseményeket, társadalmi s gazdasági mozgásokat felénk feljuttatni!

Tisztelettel soroljuk itt föl eddigmegjert főbb munkatársaink: *b. nevvel: Nagy, Jt. Imre, F. Jákó, Jt. Vitos Mihály, Jt. Bobleter Ignác, Jt. Hossza Ferenc, Jt. Csicsiki László, Jt. Kálmán Károly, T. Wiedler Gyula, T. Miklós István, T. Gáspár István, Hajtós Pál, Józsa Sándor, Melezer Károly, Sándor Kálmán, Bodó Árpád, Tuschek Gyula, Vranócs Gyula, Buzás János, Barabás Raymond, Jt. Zlamál Agoston, Bourdeaux Sándor, Dr. Bekésy B. Károly, Viró János, Dr. Gr. Eszterházy Sándor stb. Gyergyó-Ditló, 1888. jan. 25.*

Bourdeaux F. Olivér.

felelős szerkesztő

F. Szabó Lajos.

a lap kiadója

TANÜGY.

Mit tanitsunk a falusi népiskolákban!

Hat évig lestem tanítóiink ajkáról elröpülni minden egyes szót, mely a népiskolák tantárgyaira vonatkozott, hat évig kísértem figyelemmel szakközönyökben minden egyes cikket, mely a falusi gyermekek tanításáról szólt, de fájdalom! eszémaradt s a cikkek nem jelent meg, mely a falusi népiskolák célját szem előtt tartotta volna. De mit szólnak? Hisz Gőnczy Pál megmondá, mi legyen a népiskola tanítás középpontja, s örömmel tapasztaltam, hogy szava az egész országban visszhangra talált. Ezen szónak mely értelme van, mit kifürköszt, s a lehetőleg érvényesíteni kell.

Nekem azonban ezélen nem lévén azt firkészt, én a falusi népiskolai tanítás célját tekintve, akarok egy pár szót mondani, mert az eddigi tanítás nem csak nem jó, de töves és rossz. Mit tanitsunk a falusi népiskolákban? Azt a minék az ottani növendékek az életben legelőbb hasznát veszik. Vagy mit tanul az ügyvéd, mérnök, költő, és és asztalos? Mindenesetre azt a mi hivatásába, vagy mesterségébe való, vagy a melynek az életben legelőbb hasznát vehetik, de mást csak ritkán, mert ha a költőves íjmesztergesztés is tanul, bizonyára sem azt, sem ezt nem fogja tudni jól, s így mindkettőben kórtár marad.

A népiskola növendékeit úgy kell tanítanunk, hogy belőlük becsületes ember, okosbírd gazda és a hazának hasznos polgára váljék. Teljót inkább felmerül a kérdés, hogy azt a jelen tudomást szerint elérhetjük-e? Tudom, sokan vannak, kik igennel felelnek, mert ott vannak foglva, de én azt állítom, hogy nem, s midőn ezt állítom, igazat álllok.

Egyes emberek a kik gondolatjukat papírra tudják tenni, könyveket írnak, s elnevezik ezeket „Népiskolai tankönyvek”-nek. De mily könyvek ezek! Egyik rosszabb a másiknál, de jó egy sínes, habár ajánlva vannak a nagyméltóságú miniszterium által. És rossz azért, mert a ezelt egyik szem tartotta szem előtt, vagy azt nem fogta fel. Két és fél évvel ezelő óta az új tanrendszer azt eredményezte, hogy a nép mind erkölcsileg, mind anyagilag elcsúszott, mert nem tanul, vagyis a mit tanult annak semmi hasznát nem vehette.

Telje tanítók a gyermekek tejt történet, földrajz, természet-tan, természetrajz, alkotmánytan s más tárgyakkal, és mit tapasztalunk? Azt, hogy a drága időt hasztalan dolgokra fecsérelték el.

Szinte látom, hogy hegyezik a pennát az elfogultak ellenem, hogy én ezeket mondom, de csak hadt tegyék ezt úk, mert ezek ellenségei a nép jó létének és vagyonosodásának.

Ók a falusi embert el akarják vonni az eke szarvától, a midőn annyiféle mesterségre akarják tanítani őket, a legzűszegesebb tudnivalók rovására.

De hagyjuk ezt! Ezélen rámutatni, hogy a falusi népiskolák eddigi tanrendszere rossz, és hogy ezen mi által lehet segíteni?

Veszem p. o. a természetrajzot, mint legelőbbekesebb tárgyat. Tanítjuk az emlősök, madarak, hüllők és halak osztályát s ezek különböző csoportjait. Megmondjuk az egyes állatok hazáját, hasznát stb. És mit értünk el vele!? Azt, hogy rövid két év alatt ezeknek hült helye maradjon az emlékezetben, s azon bizonyos tudat, hogy ezek tudására nekik semmi szükségük sem volt. De ne hídje senki, hogy én talán kik akarám szorítani, vagy látni a természetrajzot a falusi népiskolákból, sőt óhajtánom, hogy ennek tanítására legyen a legnagyobb súly fektetve, csak hogy egészen más értelemben. Mert mit használ, ha tudják a fin és leány gyermekek, hogy mely osztályba tartozik a káposzta, saláta, sóska, szálló stb., s hogy ez vagy amaz milyen színi, mire használják. Hisz eméltől is tudjuk, hogy ezekből ételt, vagy italt készítenek, minék tanítani tehát felesleges ismerete őket!? Mint fentebb is mondtam tanítsuk a gyermekeket arra, mire nekik legnagyobb szükségük van, s melynek a megelőbbes kérdésnél hasznát vehetik, s ez falu helyeken: a gazdálkodás és állattenyésztés. Mennyivel előbb volnánk, ha ez eddigi csak husz évvel is kezdették volna a falusi gyermekeket az okosbírd gazdálkodásra tanítani!

Én tehát ily értelemben óhajtóm természetrajz, s úgy minden tantárgy tanítását. A falusi népnek nagyon kevés szüksége van a szellemre, amúli is inkább, mivel a munka annyira igénybe veszi idejét, hogy magát tovább képezni úgy sem tudja, a népiskolai ismeret pedig annyira gyermekek kell hogy legyen, miszerint férfi korában ennek hasznát kevesebbé veheti, sőt kárára van, mert tudókos emberek nevelünk, a mi a tudatlanságnál szűszor rosszabb. Tanítsuk meg tehát a falusi növendékeket a haszontalanságok helyett okosbírd gazdálkodásra, hogy miként neveljen értékesebb állatokat, hogy melyik földbe vessen búzát, rozst, zabot, vagy kukoriczát, s hogy mindennek miként készítsék elő a talajt. Hogy mitől hizik jobban a sertés és tejel joldan a tehén. Mily szépen írja le Beniczky Irma a tehénésztést, melyből falusi gazdáink és gazdasszonyaink egy árva kukkot sem tudnak. Pedig mily nagy hasznára válnék ennek tudata a szegény falusi embernek! Továbbá tanulják meg, hogy mikép hozhatni a kis gazdaságtól is nagyból jövedelmet, mifele mesterséges takarmányokat ténnyessen, s melyik mitől talj szeret. Hogyan orvosolja meg, ha okre, tehene, bivala, lova vagy juh az vagy amaz betegségre esik, s miről ismerheti meg a betegségeket. A leány gyermekek pedig: hogy mikép készítik el egyszerűen s mégis ízletesen és táplálóan a burgonyát, pásztyát, káposztát, salátát s más ételeket; miként sültet jobbkényeret; továbbá, hogy mitől tojik joldan a tyúkja, polkjája és mivel orvososhatja a baromfiak betegségeit.

Ily értelemben szerzett tankönyv a haszontalan tárgyakat az igaz, hogy kiszorítja a népiskolából, de az előny mindenké telett áll. Így a népiskola hasznos polgárt, okosbírd gazdát és jóvaló ügyes gazdasszonyokat nevel, kik a munkában előírdt terjeiket egyszerűen, de izletes és tápláló étkekkel látják el, kik ottál új erőt nyerve, kezeszer erővel folytathatják a munkát, mely által a vagyonszólást mezdítik elő, mi az országok jólétének alapja; míg jelenben a gazda elveti a magot ott talajba, hol ez semmit sem fizet, de hol egy más növény bőven ereszett volna, s panaszol, hogy szék a termés, pedig csak tudatlansága oka ennek; vagy szána-közva mézi, hogy okre, tehene, melyben van minden reménye, szemé előt ellökik, melyet egy kis tudományával megorvosollatott és megmenthetett volna. A gazdasszony pedig oly ételt tesz a munkából laza terő férj elé, melynek táperjét elpárologtatta, melynek a hibás készíttéstől meg ize is olyan rossz, hogy a fírdt munkásnak ily étkek használása után vagy kelve, vagy erjeje nincs a munkára, vagy pedig mielőtt használná, jónak látja érzékeit pálinka-ivással eloltgatni, s azáltal az étel rossz izere fogékonytalanul tenni. Ez, és nem egyéb oka a sok részegességnék, mit nem felilettességből mondok, de oly emberek saját szájából hallottam, kik pár évvel ezelőtől jó mólti, becsületes és józanéletű emberek voltak, s ma, mint a pálinka álbözzati, nyomorognak a nagy szegény-ségben. Ezekem sem földrajz, sem mértan, sem természetrajz nem voltak képesek segíteni, míg egy kevéssé tanult és okos házi asszony, megmenthette volna. Mellőzzük tehát az oly tudományok tanítását a falusi népiskolában, a melyet a falusi emberek értékesíteni nem tudnak, s bizony földre megyűnk, ha a fírdv helyett megtanítjuk a gyermekeket arra, hogy miként csináljanak egy

krajczárból kertő, mint teszük ezt a zsidók. A falusi ember csak és irányban értékesítési tudományát, míg máségy nyomorult szegény marad. Ily értelemben a falusi népiskola tananyag megváltoztatandó lévén, felléve a tanító-egyletek figyelmét, hogy szíveskedjenek jelen czikkemet tárgyalás alá venni, s (megvitái) hogy mit tanítsunk a falusi népiskolákban?

László Elek,
kánt-tanító.

Kalászközi a tanügy mezejéről.

Ha te lá! hát ilyenek is vannak? — Persze, hogy vannak. Hisz a tanügy mezején teremnek a legjobb buza, rozs meg árpakalászközi, melyek magvából olyan kenyeret sütnék, hogy ki belőle falatozik meg nem éhezik egyhamar. Tudhatják az irak azt, hogy a kalászon kettő érlelem figyelmeztet: a szarós polya meg a mag, mely azabot rejtezik. A polya áttérrel járva tapaszal használati, mely alkalmas sok tapasztalatlan megismerésre, a mag aztán élető táplálék az éhezőknek. — Lám mily hasznos minden kalász. Azért hát gondunk lesz kalászközi gyűjténi mégpedig a tanügy mezejéről, hogy a mi nincs megtapasztalva, értem a roskadó iskolákat, megtapasztalassék — és ki éhezik, a magas állami kegyes defezites protekciójára alatt. — Jólaklassék. No, de pardon, mert Tréfort ur már intézkedett — elrendelte a tanítók fizetésének pontos kiszolgáltatását s így a tanító sereg, már fel van segítve úgy ahogy, — hogy fizetheti legalább kamatját a kölcsönöknek. No ez is jó! hát ha semmit sem kapunk meg? — a népmunkásai — a nép tartalék — jó szóval! Emel csak több érdelemnek, ezt Jozsikefalvi Jozsikefalvi Janó okl. tanító is állítja s magam is megerősítem.

Elég baja van a szegény tanítónak a gyermekekkel naponta az iskolában, meg a sok rossz feladvány corrigálásával, a családi gondokkal s e mellett még ha pénzbeli misériák is bántják, mivel lesz? Elszárad, mert a Kárit patalka, hol lyvés búis napját tölté. Lyvés holdog volt, mert neki a holdó naponta táplálékot vitt, de ha a bajoktól körülvevő szegény falusi tanító maga nem töri fejét s valami mellék-foglalkozáshoz nem lát, nem él meg. Telát a mellék-foglalkozás jó pl. a faluházánál jut a tanítónak is egy kis mellék-hivatals kereset s ez asztán megtűtja a szízná árát.

A mellék kereset mindig jó, főleg ha okvetlen szükséges. Lehet az ember nyúlórr-kereskedő is, mint Weinberg János tanító ur Reinoldorfban: hatnap dolgozik, tanít, a hetediket meg kereskedést nyit. Az alkalmat meg is kell ám ragadni. Szemese a világ, vaké az alumnusna. Tanító csak alumnusát nem veheti! Pedig lehet, ha a háború kiüt és a pénz, az állam pénze, jobban fogy, minden minisiteri sürgőssé daczára sem lesz hontan fizetni, akkor jó lesz az alumnusna is — a nagy uraktól csak igen természetesen, vagy a muszkától, ha megver, mitál lsten mehetsen! Ha a muszka azonban beüt, akkor legalább vége van a zsidó tanítóknak, mert a muszka és zsidó két ellentétes fogalom, egymást nem állhatják.

Reindorfon s több helyen tiszta kath. tanulókból álló iskolát zsidó tanító vezet — milyen élet is lehet ott? Csupa Koser minden előadás. Igen, de a t. tanító ur még a biblijából is tanít, hogy melyikből nem tudom, elég az hozzá, hogy tanít s ebből sok tanító, ki nem együtt működik a hitoktatással a hitánusnád példát vehet magának.

A muszka a határon van, fél minden esk mi nem, mert tudjuk, hogy a muszka — légy, melyet könnyen el lehet hajtani, így nincs mit félnünk, a zsidó tanítóknak sem legkevésbé a Reindorfnak, hogy muszka kézre kerül s jól megkamsnakazzák az ügyvéten, foglalkodásaink dús megjutalmazása fejében.

a gyümölcs-tenyésztésből tisztos jövedelmezt húz. Sokan azon halvélenyben vannak — pedig soha komolyan hozzá nem láttak, — hogy a gyümölcsfa hozatukban nem terem meg mindenütt. Ez igen téves állítás. Mezezőfalják ezt azok, kik szakszerűen a dolog után láttak. Mindenek meg van a maga módja, tehát mindent aszerint kell tenni. Gyergyó vidékéről (Ósik megyében) azt tartják, hogy nem terem meg a gyümölcsfa: főleg alma, körte és szilva. Világos, hogy egy nem is amint e vidéken szokta legfőbb gazda kezelténi. De okkal móddal itt is megterem ám, bizonyosság erre Gy. Szentmiklóson és Szárhegyen levő több jól gondozott gyümölcsös kert. A gyümölcsfák okserüi tenyésztést előmozdítani terelve vette a dírtói: „Kertészeti Egylet” mely áldoss keletkezését a ritka képzettségű, derék dírtói orvosnak Dr. Szilvásváry János urnak köszöni. Ha mindenütt ily egylet alakul, de nem csak alakul, hanem annak okserüi utasításait követi is, akkor hisszük, hogy a mondott Gyergyó-vidéki pusztá kertek pár év alatt jó és izletes gyümölccsel fogják megörvendeztetni gazdáikat.

Roma sem épült egyszerre, Gyergyót sem lehet egyszerre beállítani, hanem rendre. De mit kell tenni legelőbb is, hogy a terv kivihető legyen. Lassanként kifűjtjük: minden községnek, — mint rendelve is van — legyen szabályszerűen rendezett fásiskolája, mely helyben gazda, felügyelő alatt, évente több esemétét külfölet, beölt, vesszőzások által szaporít s azokat gondozza s a fák ellenségeivel minők a hernyók, molok stb. folytonosan harczolva van.

A fásiskola rendezése. Ha fásiskolát akarunk állítani, nem kell közönyös dolog gyanánt tekinteni az arra kiszemelőndő helyet; mert az ültetvények tenyészése s virágzása névze legelőnyesebb a föld minősége és helyzete. A hely választásánál különösen ügyelni kell arra, hogy szabad, nyílt, szelless és napos, de azért az éjszakai — különösen pedig a nyugati szellőtől védett legyen. Oká ennek a tapasztalat szerint az, hogy az éjszakai szél, kivált tartós kemény telepen megrongálja — a nyugati szél pedig, mely gyakran és erősen szokott fújni, könnyen elfertőtli s görbélvé teszi a fiatal eseméteket, mi ugyan nincs lényeges befolyással a fa nemességre, de az izlési rontja s a kertet disztelemti.

Legalkalmasabb hely gyümölcsfaiskola állítására valamilyen nyugatról keletre hajló hegyoldal: azonban egyenes síkságon is lehet fásiskolát állítani, mint legelőbb helyen van, ha a föld természetesen kedvező és alkalmas. Ha a helyet megválasztottuk, a föld minőségét kell tekintetbe vennünk. Ha a gyagos, könnyebb földművelőzékereve által jóvá használhatóvá lehetjük, de ha kavicsos, minden ráfordított munkánk siker nélkül marad, mert az ilyen föld feketetésen alkalmatlan, azért inkább a hely legyen kissé alkalmatlan, mint a talaj.

A fásiskolá rendezésénél ügyelni kell arra, hogy szabályos negyszög legyen, mert ez nemcsak díszes, hanem könnyű az ültetés s művelést: szabad téren szükséges magas kerítéssel venni körül, részint a szelek nagyvívó dülése, de legelőbb a kártékony állatok ellen. Az egész negyszöget keresztűtük által négy egyenlő részre osztván, szükséges az egész iskolát mely árokkal körülvenni, mert oly növények, mint a gyümölcsfák, melyek melyre erősök gyökereiket, alól porlyánzó földet kívánunk, és csak ettől függ szaporítás tenyészésük, de meg a föld is, a metálan alkalmatlanabb réteg-forgatás által termékenyítetük s a jobb felszín aláásatik.

Ha valaki fásiskolát akar állítani, elve gondoskodjék jó gyümölcs-magvaktól, azért a fölemésztett gyümölcs magvát mindig gondosan félre kell rakni. A gyümölcsmag meggyűjtésénél okserüti ügyelni arra, hogy minden faj külön osztályoztassék, mert sokkal biztosabb eredmény, ha például pogyása-alma-oltóágot val pogyása-alma törzshe oltunk, mint ha talán bór-alma oltunk. A folytonosan gyűjtött magot árnyékos, de nem nyeltes, hanem szelless helyre kell tenni, hogy kellően kiszáradhasson, ezután pedig szűz homokkal töltött fiókokba kell rakni a vetés idejéig — március 25-ike körülig.

(Folyt. köv.)

Kisebbszadaságiközlemények — Legkötönyös s megbízhatóbb magvaktól es emetektől T. Mócsy Antal úrnál Kalocsán kaphatjuk, ki több év óta remekül mutatja meg, hogyan kell gyümölcsfákat okserüi tenyészteni s ápolni. A jeles pomológus képezői igazgató és a „Kalocsai Néplap” derék szerkesztője is. Ajánljuk át és tölts is n. e. olvasóink b. figyelmébe. — Frommer A. Herman Bpestben Barsádkörút 9. sz. terjedelmes fa-és mag-és szep képes árjegyzéket kiadótt ki, melyben a legelőbb gyümölcs- és virág-nemek is felsorolotnak. Ajánljuk.

KÖZGAZDASÁG.

Néhány szó a gyümölcsfa-tenyésztésről.

A földművelés után elvitázhatlanul a gyümölcsfa-tenyésztés a legemesebb, szelless és hasznosabb foglalkozás, nem csak földművelőre, hanem minden családjára névze, ki nek kerfje, vagy csak anynyi földje is van, melyen egy tyúk képes kapogtatni.

A gyümölcsfa-tenyésztés nem csak gazdasági, hanem egészség szempontból is igen fontos dolog, mert hol sok fa van, ott fél és egészséges levegő is van. Gyümölcsfák nem tenyészteni annyi, mint nem akarni egészséges és kellemes üde levegőt szívni. Soha semmi sem fizeti ki úgy magát, mint a gyümölcsfa tenyészése. Ezt folytonosan bizonyítják egész vidékek így: V. Hunyad, Hátság, Deva, Kolozsvár Maros-Vásárhely stb. vidékek, hol a nép

SZÉPIRODALOM.

V Á G Y .

*Mily boldogan él a malvár: Erdőt, mezőt, herket beszűl,
Mindenütt csak dalolva jár,
Dalolgatva, énekelve — Mégis este fázskot talál;
Hej! aranyos az élete! S a fészekben piznyig párja
Boldogító csókra várja.*

*Mikor jö el már az óra,
Boldogságom megadója:
Fészken legyem s benne párom.
A ki édes csókkal várjon!*

Hajnalka. 7)

Egy kis kép az életből.

Aldja meg az Isten kegyelmeket Margit hugom!

Nő, hát hogy, s mint vannak, s mennek dolgaid?

— Isten hozta János bácsi. Hát biz' valahogyan megvolnánk. csak: oh, csak annyit vesztődöm, annyit zsörtölődöm, annyit veszekedem, annyit ezivakodom ezekkel a haszontalan vásott gyermekekkel. Rosszak, szótfogadatlank, folyton ezivódnak, veszekednek, káromkodnak, tépődnek egymással. Igazán, úgy megégették a felkemet, hogy már nem tudom hová legyek velük. Nézze, ez mily kicsiny s már szembe áll a nagyobakkal, sőt még velem is: egymással pedig úgy marakodnak, mint az éhes farkas fiak. Nem tudom mi lesz belőlük?

— Ez aztán elég szomorú dolog kedves hugom. Ha elmondott panaszainak csak fele igaz is, úgy valóban én sem gondolhatom, mi lesz majd velük. De hát, miért adtak nekik szabad-ságot arra, hogy olyanokat tegyenek, miért ütök és nézik el azokat, miért engednek meg nekik olyan rossz és gonosz dolgokat.

— Oh! eleget pörölök velük, eleget ittom, verem és regulázom őket, de higgye el édes János, oáiás nem ér semmit már. a kisebbek sem hallgatnak a szóra, a nagyobakat már meg se morem pirongatni, a rosszakat: már fát, vaskanalat vesznek fel ellenem s még meg is vernének talán, ha ki nem állanék előlük.

— Ez már kimondhatatlan nagy baj és veszedelem. De ennek mind magok az okai kedves hugom.

— De hogyan kedves bácsi, mikor se a szép szó, se a rossz szó, se a verés, se más fenytetés nem használ.

— Epen az a baj, hogy igen sokat pörölnek velük, igen sokat ütök, verik őket, sok rosszat beszélnek előltük, nem rendivel, nem okkal-móddal, nem a maga idején és helyén fenytetik őket.

— De hát mit tegyek velük kedves János bácsi?

— Hát nem szabad velük egész nap pörölni, velük vitakozni, őketknélküli üti-veni, piszkolni. Mert ezek által a gyermek szíve egészen elkeményedik, megcsökönysödik, eltompul és érzéketlené válik. Megszokják a sok rendetlen dorgálást, fenytést s végül semmi se fog rajtuk. Igen, édes hugom, a szót és a vesszőt is a maga idején és helyén kell elővenni, és alkalmazni. Mindenek felett korán kell a nevelést kezdeni mindjárt a gyermek születése után, sőt az anyának már mikor még méhében hordja magzatját, nagy figyelemmel és gondoskodással kell lennie gyermeke jövője iránt. A gyermekekkel szemben a szülőknek nagy békefűrésre és gondos óvatosságra van szükségük. Látja-e kedves hugom, nekünk is vannak Isten kegyelméből gyermekeink, de a mint tudja: azok olyan jók, szeledek és jámborok, mint egy-egy kis angyal. Mikor mind ahten jelen vannak is, a mi házuknál oly esend, oly békeség, oly egység van közöttük, mintha csak egy volna. Mégis oly bátrak, nyájasnak, ösztöntek, nyíltak, vidorak, jó kedvtelők, virgonczok, fürgék, szótfogadók, engedelmesek, hogy az ember lelke gyönyörködik benne. De soha sem hagytuk, s ma sem hagyjuk

őket egy percig is magukra felügyelet nélkül. Vagy nekem vagy a feleségemnek a szeme és figyelme folyton rajtuk van.

Mi mikor még oly kicsinyek voltak, hogy dadogni s járni kezdtek sem engedték meg soha nekik, hogy akármit tegyenek vagy beszéljenek. Mindig sarkukban voltunk s a szülőség szerint szép szóval, vagy keményebben, de soha sem engedték meg, hogy valamely rosszat tegyenek; de még a legkisebbet se, — mert a hiba, a rossz a gyermekkel nő, a hiba is idővel nagy lesz. Egy kis szikrából, egy gyufából lesznek a nagy tűzvészek, égések, veszedelmek. Nagy feladat, nagy és szigorú kötelesség nebezedik a szülőkre, akiket Isten gyermekekkel áldott meg. Sok baj-jár jár ez.

— Igen, kedves János bácsi, de mennyi ezer gondnal, nyomorúsággal, vesztődéssel, küzdéssel, fáradsággal jár ez az átkozott élet: ki tudna mindig nyomukban, sarkukban lenni ennyire vásott rossz gyermekek, s minden lépésére, szavára figyelni?

— Elég szomorú és fájdalmas dolog, hogy állataikat, esirkeiket, libáikat, sertéseiket, sőt kutyájokat, macskájokat is többre beesültek, jobban féltik, gondozzák, mint kedves gyermekeiket. Lá, tehát, kerseke, juh s többi állataik mellé pásztortokat, felügyelőt, gondozót állítanak: hideg, hó, eső, meleg, zivatar stb. elől védelmezik. Ha betegség, vagy legkisebb bajuk érkezik, hozzáértő ember, orvos után látnak. De ha gyermekeikről kell gondoskodni, azokra felügyelni, azokat a rossztól a gonosztól, a bajtól s főleg a lelki veszedelemtől, kárhözattól kell megvédeni, megóvni, megoldalmazni, arra nem érnek rá, találnak okot, hogy e kötelesség alól kimentessék magukat. Kisebb és nagyobb gyermekeiket éjjel-nappal hirtük, tudtok, és felügyeltük nélkül engedik eltávozni a háztól. Az utczán rossz beszédekkel hallnak, rossz cselekedeteket látnak, ott másokkal ezivakodnak, verekednek, kövel egymásra s más jövőmenő emberekre, állatokra, szekerekre stb. dobálnak; egyik kertből a másikba mászkálnak; gyümölcsöt s más kerti veteményeket stb. lopnak stb. stb.

Igy szépen: mégis a magok gondatlansága, de tudtok és elnézésük mellett felnőnek, s utóljára lesznek olyan rosszak, vásottak és engedetlenek, mint panasolja kedves Margit hugom, midőn aztán sem szép, sem jó, sem rossz szó, sem fenytetés, sem ütés sem verés nem fog és nem használ rajtuk.

Igen, maguk okai gyermekeik rosszasanak. Oktalan állataiknak, hogy az utczán úgy hanyódnak, főképp éjjel, nem engedik meg, de gyermekeiknek, ha 10 évemmel kisebbek nappal, ha nagyobbak már éjjel-nappal megengedik, hogy szabadon rakonezatlankodjanak az utczákon és egyes rossz házaknál vagy mulató helyeken.

Többre beesülk állataikat, mint saját Isten képére teremtett gyermekeiket, kik vér a maguk véréből, csont a maguk csontjából, hús a maguk húsból: kiknek legdrágább kincsük kellene képezniük: kikről egykor Isten előtt szigorúan be kell számolniuk.

Kedves hugom nem gondolják meg, hogy ha Isten élteti gyermekeiket, azoknak egykor, mint magok most — egy-egy családot kell alapítaniok, egy-egy családnak létet, életet adniok.

Ha gyermekeik rosszabbak lesznek maguknál: azok gyermekeik és utódaik még rosszabbak, mi lesz egykor unokáikkal, azok családjaival, milyen nemzedéket adnak a jövőnek, milyen lesz a jövő társadalmi és emberiség? Mert a több család teszi a társadalmat és jövő nemzedéket.

Ha maguk rossz családoknak adtak életet és alapot, ezen rossz családokból csak rossz társadalmat és nemzedék lesz s így maguk lesznek okai későbbi rossz unokáknak, rossz nemzetségnak.

(Folyt. köv.)

ISMERETTERJESZTŐ.

Borsók, a Gondviselőstől gazdag, páratlan savanyuvíz-forrással és eragadozó szép fekvéssel megáldott világhírű földhely, nagy változásoknak nem élébe — a kezelés tekintetében. Ugyanis tulajdonosai: Ditró, Szárhegy székelyközségek a mult év végén elhatározták, hogy ezen — az európai földök között — kitűnően előrendült földhelyet az Ilyegyárral és borviz-üzlettel s minden hozzátartozó épületekkel, hasznóélvezetekkel 25 évre hasznóbérbé adják és ez által a 13 év óta gyakorlatban levő h ázi kezelést, mely nemcsak deficietlent nem járt, sőt átlag 70 ezer ft tiszta jövedelmet hozott évenként, — beszűntetik.

7) Huzdítást a jövőre közöljük, e pizni verset, de a P e g á z s a r a károm nagyon ügyeljen. Szark.

Mennyiben indokolt és be igazolt a hérbéadásí határozat, ezáltal nem taglajuk; azonban jelezniük kell, hogy nézetünk szerint a — sáplésőknek, prédahajbászoknak nagy teret nyitó — hérbéadás általunk ismert feltételei nemcsak hátrányosak, de veszélyt hozók is a tulajdonosokra nézve.

Egyébként, mint tudjuk, a szóban forgó határozat fellebbezés tárgyát képezi.

Hisszük, hogy Csíkvármegye törvényhatósági bizottsága, hová a határozat elsőfokúlag fellebbeztetik, komoly figyelmére méltatandja ezen nem épen helyi érdekű ügyet és nem fogja egykönnyen beleegyezését adni egy oly haszonbérleti viszony megteremtéséhez, mely előbb, vagy utóbb idegen kézre jászatja Borszáket, a több millió ft értékű székelytulajdónt!

Szükség esetén s annak idején ez ügyre visszatérünk. — A pápák neve. A pápák 800 óta vesznek fel új nevet megválasztásuk után. Csak egy nevet nem viselteknek, ha keresztnevük is volna a: Péter nevet, az első pápa Szt. Péter apostol iránti tiszteletből. Első pápa volt ki keresztnevét megváltoztatta trónra lépésekor: III. Benedek (855—858). Péter keresztnevű pápa volt több, ezek mind más nevet vettek föl, mi azt bizonyítja, hogy Péter nevének nem szokás fölvenni.

Török meeset Budán. A török uralem emlékeinek egyike hazánkban a bübi dózsof vagy Kálvária-hegyen emelkedő, s a lefolyt századok világraival dazolt kis meeset, kapudán melyben egy török Mohamed vallású proféta (s Gülübaia Felér Atya sírhelya van. A meeset helfalazatán sok, török zárndokoktól írt filirat látható: van benne egy kórhála-török köirratál, egy fakad és szönyeg, melyben egy minden harmadik évben oda zárndokló török szerzetes arczra borulva és heves tagjáratások közt behurkolva imádkozik. Hammet-Pargstall tudos véleménye szerint ezen meesetet csak a törökök tartják — elég hibásan — Gülübaia sírhelyen: ezirnte Kalálkóf Ali pasa van ott temetve. A meeset a török zárndokoktól évente látogattatik, mint nálunk keresztényeknél a beshjáró kegyhelyek. A meeset 1365-ben épült s maig is rendkívül erős.

Szt. Miklós ajándéka. Sok helyen azon szép szokás dívik, hogy decz. 6-án a gyermekeknek s még másoknak is Miklós-ajándékok adnak. Többben kívánják tudni ezen szokás eredetét. Elmondjuk röviden: Szt. Miklós bírái püspök Acsiában († 343 decz. 6.) midőn még ifjú pap volt, — szülői ársáiban, Pátarában (Lycaia tartomány) kis Acsiában, egy igen szegény, de becsületes ember lakott szomszédságában, kinek három nagy leánya vala. Az ember nem tudta leányait szegénysége miatt férjhez adni, ezért őket kéjházba akarta küldeni. Szt. Miklós ezt megtudván, titkon egy tele nagy zsebkö aranyat dobott be a szegénynek szobájába, melyből leányait férjhez adta s a nagy bűntől megmentette. Szt. Miklós napján ezen eset emlékére szoktak az ajándékok adni. Jussan eszünkbe mindig, mily drága a lelki tisztaság!

HIRROVAT.

MAGYARORSZÁGRÓL.

Bárá Kissenyei SENNYEY PÁL.

1824 apr. 24. — 1888 jan. 2.

Az ország nagy gyászszal kezdő meg ez evet, mert f. év jan. 3-án elhalt az újól egyik fündőkésillaga Br. Sennyey Pálban. Hogy mit és kit vesztettünk benne azt mádhajján tudjuk, mert erősön éreztük a nagy férfi elhunytá fölötti föláhalat, ki egyháznak s hazánknek. Sz. István kir. országának erős oszlopa vala. Midőn jobb sorsot reméltünk hazánk dolgaiban változásában, akkor estünk el attól, hogy — mint a „M. A.“ három csillagos írja mondja: ne rántassék ki a nemzet könnyedén és saját akarata ellen a megérdemelt esapások és szovvedések úrvényből; hanem hosszú és kinos megpróbáltatások közt huzamos szabadsádelevű érány átvé bűnhődjék erkölcsi megújulásáért, melyben az ősi erények utjáról letérve a politikai feleltségben kőjelgett s a hazát mármár a tők szélére juttatta.

Br. Sennyey Pál. — lehet sok bűnbe merült s eltévedt Sz. István országá nepeinek büntetésénél — szőlitotta ki Isten a kiáldtérrel, hogy ne legyen vélelmezője, mert nem érdemli meg. Kikutatlanok az

Urak újjai! ha ő akarja és jónak látja: még támaszt a nagyunk méltó utódot, s különben is meggyugszunk a Gondviselés következő próba-esapásainak terbe alatt.

Br. Sennyey sokkal ismeretesebb alak, hogyszem őt ismereteni kellene, azért itt csak röviden adjuk életrajzát: szül. 1824. apr. 24-én Budán. Atya B. S. Károly, anyja gr. Nádasdy Erzsébet volt. Elemi és gymnasium iskolát Budán és Pesten, a jogkuzost pedig Kassán végezte kitünően. 1840-ben apja ellalt s ő 17 éves korában átvette a családöt teendőket; 1841. Zemplén-megye tisztelethelyi és 1842-ben Jégyőújtelei lett. 1844. a m. k. helytartótanácsis 1846. udvari kancellariát tisz. titkár lett és es. kir. kamarás, mint ilyen az udvari kancelláriánál az országgyűlési departamentumban nyert foglalkozást. 1848 Pozsonyban regalista s k. helmezi képviselő, vallásközoktatási osztály-titkár, v. belső titk. tanácsos (1861. az osztályfőnökségöt lemond. 1865. tárnokmester kir. helytartós és főrendi tábla elnök; 1872. és 1875. ismételen k. helmezi Zempl. képviselő s 1884. év végén főrendiházi elnök és országgyű. valamint több rendbeli tulajdonos stb. stb. magas hivatalát f. év jan. 3-án hosszas szovvedés után bekövetkezett haláláig diésára viselte. Özege neje: hr. Fládt. Mária Kivél 24 évvel élt a legboldogabb házasságban; gyermekei: Bela, Mária és Géza. A nagy föláhal elhunytát a szomsz. család és számos rokonokon kívül gyászolja az egész ország, a királytól kezdve a legelső polgárig. Temetése jan. 5-én ment végbe a házánl Bpestben, honnan esadói sírhelybe vitték s ott ott elhelyezték Batyán közszögben. (Zemplén.) Adjon az Ur neki méltó utódot! Have jója amíg!

Dr. Zádóri E. János esztergomi kanonok, theologiai tanár, pápai kamarás, hittudor, a magyar kath. tudományosság egyik kitünősége nemes többé. A kérelhetetlen halál út is kiragad az élök közül az öröknyugalom helyére, melyre itt oly sok érdemet szerzett. Dr. Zádóri szül. 1831. nov. 6-án Kádlocon (Pozsony-megye). Pap lett 1854-ben decz. 7-én. Iródmű pályáját 1856-ban, mint h. h. a nagy aranytú kaplán kezdte Lónka y első lapjában a „Tanórái Lapokban Kádlocony neven. Neusokára az ágoston hitván tanára lett az esztergomi theologian. Itt 34 d. nagyobb iródmű munkát írt s több éven át szerkesztette a jeles Magyar Sion haví közlönyt, melytől szemének gyengése miatt orvosi felügyelet csak keve állott el, s folytatását a papvevőkkel tartásuk bizta. A nagy tudományos férfimek halála valóban váratlan volt: de az h. h. a szelíd és jó, mely apódn-upra rohamosabban működött, míg végre 1887. decz. 30-án el. s 5 órákor költő drága életét. Dr. Zádóriiban az egyház és hazá nagy tudós, jeles tanár és papvevő volt, szentéletű pápa, őszetlen hazafit s ritka jellemű férfit vesztett.

Temetése nagy gyászszal megvált és részvétel 1888. jan. 2-án d. e. 12 ó. 9. ment végbe Esztergomban. R. a. p. Olyan volt halála milyen életre: esendes, szent! Valóban itt is el lehet mondani: „quid vita mors est ita et non potest male mori, qui bene vixerit. Hinc non immerito mors eho vitae vocatur. Unde et pieta: Ut fili mors felix contingat, vivere disce: Ut felix possis vivere, disce mori!“ — (Szt. Agostón.)

Nm. LÖNHART SZER. FERENCZ püspök urnak Ó Eja f. év jan. 9-én 71. sz. a. kelt s szerkesztőkhöz küldött nagy leírótában az „Igazság“ ez. lapunkat kegyes páfogásba vette, azt megrendelve s szerkesztőre valamint az összes dolgozó társakra legkegyelmezebb fapasztori áldását adta.

Abpesti angol kisérszonok fűpát meeset márczébenjan. 1-én a pápai jubileummal kapcsolódások 100 éves évfordulóját is ünnepeleék

Trefort minister ur a kongruis ügy elintézésé (???) után a papvevőkkel reformja s a kis seminariumok előlése ügyében dr. Simor lig. primáshoz átiratot küldött — mire válasz csak akkor adatik, ha előbb a mi püspöki kar tanácskozást tart. A minister urnak van esze, de a püspöki karnak is van áru!!!

Budapesten jan. hó elején két muszka katonát kísérték a toborzsházba. A két fegyvertelen és számlamos kinezésű közök megzrott a minket talán támadni akadó seregéből; ha mind olyan vitézek, hát akkor nincs mit félni a háborútól. A világbékeben van.

Székesfehérvárt Szt. István királynak és Kőszegvárt Hanyadi Mátyás királynak szobrot emelnek!

A 2-ik nagy magyar zárndoklatot dr. Haynalk Lajos kalocsai bírónok érsek vezetése alatt fenyesen fogadta a pápa midt év decz. 20-én, mikor a sok magyartanúfértőhöz, főleg a ker. nevelésöl szölitte. A zárndoklat ott volt a pápa miséjén, azután Nápolyban a nevezetessegok megtekintésére vezetett.

Hitelet Dítróban. Decz. 31-én 6 év estején a sz. beszédel T. Miklós Szt. István hitvánár tartotta: este a pápai jubileumot főfőrelt harangoztak — másnap, újévnapján Nsgs. és 9. S. S. L. a. m. A. L. a. j. o. s.

főisp. pl. 78. ves kora daczára teljes fiatal erővel szónokolt és segédlettel Te Deum-ot misét tartott, a pápai jubileum alkalmából. A templom zsúfolva volt, mint rendszeren. A pápa szándékára sokan gyónók és áldoztak is, mi dicsretére válik a dítói híveknek.

— **Ditróban**, az „Olvasókör” és „Társaskör” (ez egyletek táblarendbeli tekezletszerű megbeszélések kifolyásából összehívott közös gyűlés) ezen, mely f. évi január 15-én tartott, hosszas, helyén-helyes, szenvedélyos és beható megvitatás után különösen hűkejobbat ajánljának egymásnak és a két egyesületnek egybeolvadását határozták el. Ezzel szerencsésen utja vágottat Ditró társadalmi életén egy év óta dühöngő sötét viszálynak. Hogy mily és mely okok idézték fel az oly annyira kárkozos és elkecserelett egyenlenséget, mely jó egy évtizedig veté vissza közegünket a fejlődés útján, válságkudalstá boeszítkezni nincs szándékunk. Leplet a szomorú multra! De örömmelkönt fejezzük ki a kedves megoldás felett, melynek kifolyása, hogy az „Olvasó-Társaskör” megalakult és az 1888. évtől 1890-ig bezárólag s tisztviselőit is megválasztá a következő eredményvel: Elnök: Deák István ny. r. k. lelkész; alelnök: Filipp István, igazgató: Lukács János, titkár: Csiby Péter, jegyző: Küllő János, pénztáros: Jakab Péter, könyvtáros: Zakariás István. Választmányi tagok: Barabás Rajmond, Bángi Árpád, Dobribán Gergely, Lázár János, Miklós István (s. lelk.), Szatmáry János, Száva István, Dr. Szilvassy János orvos, Táschek Gyula, Vranesits Gyula. Ugyanaz „Olvasó-Társaskör” választmánya az egyesület részére f. hó 17-én tartott gyűlésében a következő hír-, élezt-, és szépirodalmi lapokat rendelte meg: 1. „M. Album”, 2. „Egyetemes”, 3. „Ellenkező”, 4. „Bpesti Hírlap”, 5. „Pesti Hírlap”, 6. „Borszem Janakó”, 7. „Bolond Istók”, 8. „Ország Világ”, 9. „Vasárnapi Ujság”, 10. „Igazság”, 11. „Székelyföld” és.

— **Színház Ditróban.** Völgyi O. József jeles színtársulata 10 előadásal mulattatta a közönséget a hosszú farsangi estéken. A játékok közül egyet sem említeni ki, mert a maga szerepét mindenki a publikumnak legnagyobb megelégedésére, sikerrel játszotta.

— **Szt. István** kath. műintézet. Bpestben, IV. Ujvilág-utca 13. l. emeleten megnyitv: ajánljuk a közönség figyelmébe.

OLASZORSZÁGBÓL.

— **Olaszországban** azok, kik a pápa világi hatalmának helyreállítását sürgetik megfosztanak állásuktól. A hitkétség híi kath. kivételkök minden eltérnek ősi szentegyházuk jogainak megvédése miatt. Talán nem fog már sokáig tartani az egyház és állam szorult helyzete.

— **A pápa** jubileuma alkalmából az olasz királytól semmit sem akart elfogadni, mindent visszautasított. Míg a beke helyre nem áll s az egyház elrabolt javai vissza nem adótnak nem is lehetséges a birtóság.

— **XIII. Leó** pápa előtt végre a muszka ezár is kifejezte hűvözetét, jubileum alkalmából táviratlag — mely nem valami sokat mondó.

— **A Salesianus** rend, nagyérdemi Generalisa, ft. Don Bosco János atya intézkedése folytán a pápai jubileumra ethnographiai kiállításal volt képviselve, mely az argentin és patagoni vadnépeket illusztrálja, hol rendtagjai működnek.

— **Ft. Don Bosco** Ev. János atyát, a Salesianus rend generalisát jan. 1-én szelbádezté: későbbi tudósítók szerint a 80 éves agastyán jobban van.

ORSZÁGOSZÁGBÓL.

— **Jan. 2-án** 8 nihilistá vezétek ki bitótn Szt. Pétervárott, közül volt Cserekes, is, ki a ezárt akarta lelélni.

— **A czár** Zujov ezredes és orosz katonái követ által kijelentette, hogy a hábarit nem akaraz orosz sereg csak könnyűvel megellátási szempontból vonult a határszélre.

NEMTORSZÁGBÓL.

— **Az erfurti** szt. Ferencz r. apácizének a kormány csak a kath. házoktól engedte meg a koldulást. A jámbor nővérek erfurti kórházában pedig vallásosköltség nélkül találunk a szenvedők ápolására s nekik meg sem szabad a másikkal jótéteményét igénybe venni. Ez csak a katolikusok iránti gyűlölet rít kifolyása!

— **Dr. Windhorst** orsz. képviselő a pápa jub. ünnepeén a hannoveri kath. gimnázium remek beszédet tartottat, mely sok protesztánt is elragadtat.

FRANZIAORSZÁGBÓL.

— **Don Charloas** Felenczhez, 1887 decz. 14-én Chynbord gróf híveinek nagy kildaltságot jirt, hogy őt a francia trónra meghívja, de ő még határozott választ nem adott. Isten intézkedni fog nemcsak a sokat szenvedett országgal.

IRODALOM.

Tisztelt olvasóink b. figyelmébe ajánljuk a következő beklüdtött műveket és lapokat:

XIII. Leó pápa élete. Irta, Füstös Tamás, kiadja a Szt. István társ. Igen díszes könyv; méltó a pápai jubileumhoz. Kapható Budapesten a Szt. István társulatnál. IV. Lővész ut. 13. sz. Ára?

Számítani verétkönyv. Irta Józsa S. Ára 1 frt. 40 kr. Rendelhető Ditróban a szerzőnél. Nagyon ajánljuk.

A ditrói és szarhegyi tostvér községek nyomdájának árjegyzéke és mutatvány. Igen cinos kiállítású füzet. Áll a következő részekből: előszó mely elmondja e nyomda történetét; 92 féle betű minta, végül mindennemű egyházi és világi hivataloknak szükséges nyomtatványok, névjegyek stb. stb. árjegyzéke. A nagy é. h. b. figyelmébe ajánljuk.

Erények gyöngyve; írta De Doss A. ford. Dr. Vass A. Ára: 50. Rendelhető szerkesztőségünkönél Ditróban.

Koronk. 4. évf. szerk. Kadur Sándor. Képes heti lap. Rendelhető Budapesten VIII. Mária ut. 30. sz. Ára 6 frt. Kitűnő társadalmi dolgozatok közöl.

Papok lapja. 6. évf. szerk. Talabér János. Heti lap. Ára 5 frt. Rendelhető Bpestben U. F. J. rakpart 2. Tartalma pártatlan. Papoknak nélkülözhetlen. Mindenki roppant sokat tanulhat belőle. Ajánljuk s terjesztjük is.

(Folyt. köv.)

MULATTATÓ.

Apró igazságok.

(Tanulók) Bileven szőlési szép, de csak akkor hozza gyümölcsét.

Hogya a mit mondasz — tettel erőitöl azt.

Ha jald az intelmet, hogy romlású kikerüljed.

Bár arany-ék hátán, a számar nem változik át sm.

Szántási ha kezd a tino, a nagy ökor tanító.

(Lélek) Ádám, Sámson, Lot, Dávid, Salamon ki-ki nagy volt.

S mind nő-csalba esett. — biztos eképp ki lehet?

(Éregeknek) Unjuk, a minik megvan, gyönyörűnket lejűk az utban.

(Politikusok) Legyen az asztaltól minden bántás szava távol.

(Jogászok) Bajt elogot szültek sok törvényezőkek, ügyészek.

(Gyógyászok) A bajokat meg terhetjú, hogy megszokja a gyermek orvos orvosnak javulást nem adhat.

S gyöngyszere már minden neki akkor, csak te vagy Isten!

(Bárák Gyula)

A példák beszédek és jellemzésök az emberi és megőveléseinek

(Herder)

Nem gazdagit, de boldogit a megővelés.

Az valódi hazai, ki a közző gyarapitásával kívánja magát boldogítani.

A tenyhe láng-ésnek és vika alá rejtett gyertya világának semmi hazánát nem volentti.

Talst jög nélkül és öröget hidegség nélkül nem képzalhetni.

Az Istennek, Királynak és Hazának nevé hiába fel ne vedd.

(Theureck)

Példák és adomák.

Melanchthon tudománya. Tudvaló, hogy Melanchthon Filipp nagy kedvelője volt a tenyörölésének (Círomántia) és azt képzelte magáról, hogy a tenyöröslől megővel, a jivót. Egykor egy imerőst látogatott meg, ki az unypon szülteit gyermekeknek bácsijához vezette. Melanchthon megővel a csesenő kezét, figyelmesen nézte és végre mondta: „E bűböl nagy hitűlős lesz!” A polgár mosolygott és felelt:

„Csak fogadjál, leány ne volna, Dominus Philippe!”

Ha la. — Orvos: Kérem az ébri, mint a mennyit kívánhatok, én 100 frnt akar fizetni, holott csak 50 frtot ígért azon este, ha anyósd megőveltem: szerencsétlen-égek azonban meghalt. — Ur: Tízpen azért orvos ar én fizetöt tirt, mint a mennyit ígért s nem volnék tisztességes ember, ha meg nem hálálnám frad-ágát.

Kilátás. Azt mondta V. J., kinek sok baja volt anyóval: eljön az idő, midőn az anyó otválni ok lesz.

Syilletkőrdés. Merre van oly földrész, s oly népet merre találunk, hol nem kormányoz: pénz, papus és szaralem?

Ok. — Miért nincs a nőnek szabály? — kérdé Pista apjától.

— No azt könnyű etlálni! Ki a nőnek tudná őket megővíválni, mikor egy pillanattig sem áll meg a szájuk?

Kedves kedés. — Kodvas felelég! ha te valami falatot chesz, az nekem öröm, ha pedig én etelton valami jót, az neked öröm. Ma tehát neked örömet akarok szerezni, kedvedért a jó rostélyot mind meg fogom enni.

Talányok.

S z a m t a l á n y o k .

87. 24. 36. Újagóban van sokféle
17. 29. Legkedvesebb minden felett.
29. 4. 17. Ezzel zárjuk napjainkat
4. 23. 39. 44. 46. 53. A jó bíró szívétben is lakik.
21. 13. Királyok versengnek érte
19. Állat ez, de szokszor káros.
2. 15. 35. 18. Ez is az is igen torkos.
35. 5. 21. 11. 39. Az állatok egyik renjtől képezi.
36. 18. 6. 16. 1. Ebben fogják a farkast is.
31. 7. 8. 7. 17. 2. Csak királyt illethet.
10. 26. 32. 28. 29. Az emleiriség itka.
15. 4. 34. 33. 3. 20. Ezt bántalmazni szegény
27. 40. 2. Női név.
9. 25. 14. 19. Hasznos házi butor.
(Az ezeket helyesen megfejtők közt egy díszkötésből: E r é n y e k
G y ö n g y e ez. könyv fog kisoroltani. Határidő márcz. 1-ig)

S z ó t a l á n y o k .

Hat betűből állok, házi eszköz vagyok,
S használtatva sommit egészen nem hagyok.
Első két betűmnek örül gazda s nyáj,
Általa vidám lesz a mező és a táj.

Tíz betűből állok, szótágom csak három,
Dísznő öléseknel rám is szükségem vagyon,
Első, hátsó tagom ugyan egyet jelent,
Asztalra, ícs, kovács, mindesek ezzel terem,
Küzépső szótágom a föld adományá,
Ha jó idő jár rá, marhák takarományá.

(A megfejtők közt kisoroltatik az „Igazság” I-II. évf. Határidő márcz. 1-ig.)

Neecrolog. Dr. *Sennyei Pál* országbíró és főrendiházi alnök, 61 éves korában Bpeston, 3-án. — Dr. *Lipp Vilmos* eszterházi kanonok és igazgató-tanár, élata 62, papsága 27 és tanárság 32-ik évében, 3-án Keszthelyen. — *Keresztury János* ügyvéd parhadján halt el jan. 3-án, özvegyet és sok árva hagyott a szarenésében Mádson. — *Patsek Emlip* v. k. csaparszobán 4-én tífoid szülődésben meghalt Moson-sz. Jánoson. — *Id. Fülházi Mihály*: *Madarassy Rozália* 78 éves korában 6-án Pesten. Az elhunyt F. Mihály Pesti m. alihón anyja volt. — *Dániellik József* vál. püspök és egy kanonok ország bírói tudós, meghalt 71 korában Egerben 23-án. — *Ódányi Ferencz* marosvásárhelyi tábla-bíró 87 éves korában ugyszelődésben 8-án. — *Berecki József* gazda 54 éves korában Eszteren (Pest-n) megingott az uton, szekerén hort vitt. — *György Jozsef* és *Marini János* vasuti-gyakornokok állomáuk hozsintetéseórt ongyilkosok lettek. — Dr. *Sándor Béla* ügyész marosvásárhely volt kitünő szülöttje, decz. 26-án 31 éves, kinek kora halálát ödos anyja: *Sándor János* nyug. kir. tábla-bíró tul nem élhetvén, követte fiát a halálban 72 é k. — *Antonovich János* ez. püspök és nagyprépost Kalocsán 73 éves k. jún. 14-én. — *Rajkovich István* isk. kanonok Egerben 75 éves k. decz. 27-én. — *Jágosi Péter*: *József* kormánybiztos Budán a gőzöről leesvén jan. 1-én meghalt 68 évk.

Szerkesztői telephon.

Fr. V. M. urnak Szt. Király. Beküldött leveles ezikeit rendra küzöljük. Közlebből tegejelenes levél megv. üdvözlöl! — M. K. G. J. urnaknak Gyf. térszükre miatt a b. ezikeket csak jövőre küzölhetjük. — M. I. Hová lett szép laudó és tolad? vedd elő ujuló s folytasd nemes-ürodát! — M. J. Péterfalva: közzemet a jókivánugórt, a lap intentiona küldetni fog. — G. M. urnak Túr. az assignato megörközött-e? — Fr. K. J. urnak Vörsegh. Bizonyosan külden fogunk, mert hóvan rendelkezünk. — J. I. urnak M. Uria. Még nem kész, mert ninc. elég megrendélés, de azért előjegyzésbe vettük. Közzemet!

H I R D E T M É N Y E K .

ÚJ KÖNYVNYOMDA!

melynek czélja:

KÖZSZOLGÁLAT! nem a MEGGAZDAGODÁS!

Gyergyó-Ditró és Szárhegy

legújabb-féle „Amerikai Gyorssajtóval”, 92-féle legszebb betű-fajjal és minden felszerelési kellékekkel dúsan ellátott

KÖNYVNYOMDÁJA

pontosan, gyorsan s minden versenyt kizáró olcsó árakért minden néven nevezett

könyvnyomdai munkálatokat.

Megrendelesekhez mindig a legjobb minőségű papírok használatnak.

Vidéki megrendeléseknél csomagolási díj nem számítatik. (1-1.)

(2. —1) **SZABÓ-TESTVÉREK**
KÖNYVKÖTÉSZETE

Gyergyó-Ditróban,
főlvállal s pontosan, gyorsan és olcsó árakért készit

mindenféle **KÖNYVKÖTŐI** munkálatot egyszerű vagy díszes kiállítással, márvány-metszés-vagy dús aranyozással, vászon vagy bőrkötéssel.

UGYANITT KAPHATÓK:

Író- és Rajzszerek, Tan- és Imakönyvek, Naptárak stb.

Egy kissé használt, de még egészen jó: valódi

SYNGER-féle VARRÓ-GÉP

olcsó áron eladó. — Bővebb értesülést nyerhetni az „Igazság” kiadóhivatalában. (3.)

Frissen lőtt Fogoly- s Császár-madarak, Nyulak és Özök illó árakért megvétetnek Gy.-Ditróban a Szabó-Testvérek könyvkötészetében. (4.)

Felelős szerkesztő és laptulajdonos: **Bourdeaux F. Olivér.** Lap kiadó: **F. Szabó Lajos.**

Nyomatott Gyergyó-Ditró és Szárhegy könyvnyomdájában, Ditróban, 1888.